

OB PODPISU NOVIH POGODB V BEOGRADU**Kaj ovira pravi sporazum med Italijo in Jugoslavijo****„Kaka manj važna zadeva“ - Zaporedne kršitve mednarodnih sporazumov**

Novi sporazumi, ki sta jih zadnjo soboto podpisali Italija in Jugoslavija, so velikega pomena ne samo za gospodarske, marveč tudi za splošne odnose med sosednjima državama.

Z njimi sta uredili najprej kočljivo vprašanje ribolova ter sklenili, da bosta skupno upravljali in ščitili ribno bogastvo v severnem Jadranu. Obenem sta izdelali velikopotezen načrt za strokovno in finančno sodelovanje v industriji in poljedelstvu, kakor ga Italija in Jugoslavija v zgodovini svojih odnosov doslej še nista poznali.

Že odkar je bila pred enim letom podpisana trgovinska pogodba, se je izmenjava blaga med Italijo in Jugoslavijo več ko *podvojila*. Italija stoji danes na prvem mestu med odjemalci jugoslovanskega blaga, Jugoslavija bo pa v kratkem že na petem mestu med odjemalci Italije.

Palamarova politika

Iz nekega slovenskega tednika smo se te dni na žalost iznova prepričali, da je politika, ki jo oblastva vodijo v naših krajih do Slovencev, zares v najostrejšem nasprotju s cilji, katere zasledujeta Italija in Jugoslavija na Jadranu.

V listu beremo, da je dr. Agneletto 25. februarja obiskal v spremstvu dr. Simčiča spet generalnega komisarja Palamaro in z njim razpravljal o položaju. Iz lista smo pri tem zvedeli nekaj, kar mora osupniti in uzaliti vsakega zavednega Slovenca: dr. Palamaro je mnenja, da je londonski sporazum, v kolikor se tiče Slovencev, v glavnem že uresničen. »Ako še ni urejena *kaka manj važna zadeva*« — je pojasnil — »je to zaradi ogorčenja nad ravnanjem z italijansko manjšino v Istri.«

Slovinci uživajo potemtakem že vse glavne svoboščine in pravice, ki jim gredo po londonskem dogovoru.

Iz tega bi sledilo, da je njihov jezik priznan na sodnijah in vseh javnih uradih, da so Slovenci nameščeni v zadostnem številu v državnih službah, da je že uzakonjeno njihovo šolstvo, da župan Bartoli izdaja svoje odredbe in objave tudi v slovenščini, da so napisani na železniških postajah, poštah in vseh javnih ustanovah *dvojezični*, v Trstu samem da so pa, kakor predpisuje sporazum, dvojezični celo nekateri ulični nazivi.

Toda najpreprostejši človek na Tržaškem ve, da je vse to od začetka do kraja neresnično. Od vseh teh reči ni bila do danes *ni ena izpolnjena!*

Kako je mogel dr. Palamaro navzlic temu trditi, da so poglavitne pravice, ki po po-

Toda predstavnik Italije Storoni je izjavil, da v novem sporazumu ni šlo le za to, koliko bo od soseda kdo kupil ali mu prodal, temveč za nekaj mnogo važnejšega: za tako trajno in splošno sodelovanje, ki naj »poveča blaginjo obeh narodov«.

Tudi zastopnik Jugoslavije Vukmanovič je poudaril, da cilj sporazumov ni le v tem, da se dvigne trgovina med sosednjima deželama, temveč da se ustvari med njima tudi politično prijateljstvo.

Vsi trezni ljudje na obeh straneh so pa mnenja, da je resnično prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo nemogoče, če se prej pravično ne uredi položaj narodnih manjšin. Dr. Pavlič je ob podpisu pogodbe uradno izjavil, da sta trenutno največji oviri iskrenemu sodelovanju proces proti Beneški četni in pa to, da se na Tržaškem ne izvaja londonski sporazum.

godbi gredo Slovincem, že uresničene? Če bi se med nami našel en sam človek zdrave pameti, ki bi njegovim trditvam verjel, bi svet moral priti do zaključka, da so Slovenci narod tepecev.

GRE PAČ ZA »MANJ VAŽNE ZADEVE«

In tako si upa govoriti dr. Palamaro v času, ko tuji priseljenci čedalje bolj preplavljajo slovenski del tržaškega ozemlja.

ŽALOIGRA OPTANTOV

Palamarova izjava je padla povrh v času, ko se od vseh strani dvigajo ogorčeni protesti optantov, katerim državna oblastva zaničkajo pravice, ki jim po obstoječih pogodbah nesporno pritičejo.

V sporazumu, podpisanem med Jugoslavijo in Italijo 23. decembra 1950 v Rimu, se je Jugoslavija obvezala, da bo ugodno rešila tako rekoč vse opcijske prošnje: zavrniti jih sme — je v pogodbi rečeno — kvečjemu 200 osebam. Iz tega je izhajalo, da bodo vsi ostali prosilci postali italijanski državljani.

Danes izpodbija pa notranje ministrstvo pravico do državljanstva kar celim trumam optantov. Pravijo, da hoče vzeti državljanstvo kar 3000 osebam!

O končni usodi vsake poedine opcijske prošnje bi morali po sporazumu razpravljati zastopniki obeh vlad. Dokler ti nič ne sklenejo, vloga torej ni še končno veljavno zavrnjena in prosilci bi morali dotlej uživati vse pravice, ki pritičejo optantom.

V ribiški vasi v Devinu nameravajo oblastva naseliti 275 novih italijanskih družin. Če računamo, da ima vsaka rodbina 4 člane, bo prišlo torej v Devin 1100 Italijanov. Prištejmo k temu še stotine in stotine istrskih beguncev, ki jih mislijo nastaniti v hišah nastajajočega velikega naselja v Sosljanu, pa pridemo do kaj zanimivih zaključkov: tujei naj bi postali večina ravno tako v Sosljanu kakor v Devinu in od pamtiveka slovenska občina naj bi padla v roke priseljencev.

Za dr. Palamaro je to najbrž »manj važna zadeva«, za Slovence pa ni, kajti s tem izgube obalo od Trsta do Tržiča, ki je že več ko 1300 let v njihovi neoporečni narodni posesti.

Po katerih človeških in božjih postavah sme kdo spremeniti Slovence v brezpomembno manjšino v lastni domačiji? Po londonskem sporazumu prav gotovo ne. Nasprotno! V njem je črno na belem zapisano, da je vsako spreminjanje narodnostnega značaja našega ozemlja — prepovedano!

Zakaj se oblastva ne drže teh določil londonske pogodbe? Palamaro poreče, da je to »manj važna zadeva«, ki se bo že nekako uredila. Mi pa vemo, da je Rim za kolonizacijo naše obale določil milijarde in da ima čvrst namen, da se zadeva ne uredi tako, kakor zahtevajo Slovenci in predpisujejo zakoni morale. Obala mora biti za vsako cenno poitalijančena!

Toda oblastva se tudi na ta določila pogodbe prav nič ne ozirajo. S slovenskimi optanti ravnaajo tako, kakor da jim je državljanstvo že dokončno odbito. Tržaška prefektura je pozvala vse občine ozemlja, naj tem osebam odvzamejo osebne izkaznice in potne liste in naj jih brišejo iz seznama volivcev. V nevarnosti so, da jim vsak hip odvzamejo delavske knjižice in obrtna dovoljenja ali pa odpuste iz službe. Z njimi se obnašajo kot z nadležnimi tujei. In vendar so med njimi ljudje, ki so služili laško vojsko in morda prelivali kri za državo. Tedaj so bili za Italijo dobri, sedaj naj se pa poberejo iz naših krajev.

Tako ravnanje je isto tako krivično kot protipostavno.

V očitnem nasprotju z jugoslovansko-italijanskim dogovorom iz decembra 1950 je tudi novi zakon o optantih, objavljen 30. januarja 1956, to je pred dobrim mesecem.

NOVICE Z VSEGA SVETA

ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKI DOGOVORI

Preteklo soboto je bil v Beogradu podpisan nov važen sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Najprej sta obe vladi rešili vprašanje ribolova v Jadranu.

Ob italijanskih obalah je, kakor je znano, malo rib, medtem ko je morje na jugoslovanski strani z njimi zelo bogato. Tisoči in tisoči laških ribičev se lahko preživljajo, samo če smejo loviti v jugoslovanskih vodah. Za to mora seveda Italija plačati primerno odškodnino Jugoslaviji: ribe, ki jih bodo po novem sporazumu Italijani smeli poloviti ob jugoslovanskih obalah, bi stale Rim približno eno milijardo na leto.

V soboto je pa bilo sklenjeno, da Italija ne bo plačala nobene odškodnine, zato pa vzela nase druge gospodarske obveznosti. Najprej bo Jugoslaviji dobavila za 60 milijonov dolarjev najrazličnejše industrijske opreme: z njo bodo gradili v Jugoslaviji nove tovarne, nadomestili obrabljene stroje z novimi, mehanizirali poljedelstvo, poskrbeli zlasti za razvoj ladjedelništva in tako dalje.

V vsoto je vključenih 15 milijonov dolarjev vojne odškodnine, ki jo Italija še vedno dolguje Jugoslaviji. Ostalo bo Beograd prejel kot posojilo, katerega bo začel odplačevati po 8 letih, toda ne v denarju, temveč z izvozom blaga v Italijo.

Tretji del sporazuma določa, da si bosta soseda izmenjavala svoje izkušnje v gospodarstvu ter si izposojala veščake. V Jugoslavijo bodo prišli tudi specializirani delavci. Italijanski strokovnjaki bodo pomagali graditi ceste in železnice, razvijati industrijo in modernizirati jugoslovansko kmetijstvo.

Pogodba velja do 31. oktobra 1957. Če bo dotle Italija izpolnila dve tretjini prevzetih obvez, bo sporazum tekel naprej, sicer se pričnejo nova pogajanja.

Kar so podpisali v Beogradu, ne bo torej le v korist laškimi ribičem temveč splošnemu gospodarstvu obeh dežel ter bi moralo utrditi tudi politično sodelovanje in prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo.

Edina ovira, da se to uresniči, so narodne manjšine. Naš list je že ponovno prikazal, kako se položaj tukajšnjih Slovencev v zadnjih časih usodno slabša. Če se ne vprašanje pravično ne reši, bo tudi najnovejši italijansko-jugoslovanski sporazum propadel. Izkazalo bi se, da so diplomati spet zidali na pesku.

OSEMDESETLETNICA PIJA XII.

Poglavar katoliške Cerkve je praznoval dne 2. marca 80-letnico rojstva in 17-letnico vladanja. Dogodek je hotel Pij XII. obhajati tiho in preprosto. V Vatikanu je sprejel 224 otrok, pripadajočih raznim slojem in narodom. Deca je obdala papeža v kolu, držeč se za roke, prepevala in mu čestitala v 14 jezikih. Otroci so darovali papežu goloba in velikansko torto, na kateri je brlelo 80 sveč. Bila je tako težka, da so jo komaj nosili.

Medtem se je zbralo na trgu sv. Petra okrog 30 tisoč ljudi, ki so burno ploskali. Ko se je Pij XII. prikazal na oknu, so se od vseh strani dvignili klici: »Voščimo! Voščimo!»

Papež je prejel številne čestitke tudi od ne-

katoličanov. Tako mu je Eisenhower poslal brzojavko, v kateri med ostalim pravi: »Ob Vaši osemdesetletnici se priključujem moškimi in ženskam vsake vere, želeč iskreno, da bi doživeli še mnogo let, posvečenim svobodi in miru med narodi.«

APRILA PRIDETA

Hruščev in Bulganin obiščeta prihodnji mesec Veliko Britanijo. Angleška in sovjetska policija se že pripravljata, kako bi zajamčila popolno varnost obeh državnikov. To je potrebno, kajti glasilo poljskih beguncev »Dnevnik poljski« je že objavilo, da hoče 160.000 emigrantov prirediti v Londonu pogreb, na katerem bodo nosili veliko krsto z napisom: »Svobodna Poljska«. Češkoslovaški begunci so pa pozvali svojih 4500 članov, naj ob prihodu Rusov nosijo črne ovratnice, črne trakove na rokavih in rezobesijo na poldroga češkoslovaške zastave. Hruščeva in Bulganina bo spremljala tudi lastna telesna straža.

KONČNO SE JE ODLOČIL

Po dolgem razmišljanju je 65-letni Eisenhower sklenil, da se bo dal vdrugič voliti za predsednika republike. Ker je ameriški predsednik ne samo najvišji predstavnik države, temveč obenem načelnik vlade, je v njegovih rokah združena silna oblast. Povrh je Amerika najbogatejša in najmočnejša velesila na svetu. Noben živčev politik nima zato toliko vpliva na usodo nas vseh, kot predsednik Združenih držav.

Eisenhower bo skoro gotovo izvoljen, ker je najbolj znana in priljubljena osebnost v Ameriki. V njem gledajo množice zmagovalca iz druge svetovne vojne in bi zanj glasovale, četudi bi spadal k nasprotni demokratiški stranki.

Ko je naznanil, da bo spet kandidiral, se cene vrednostnih papirjev na ameriških borzah takoj poskočile.

VOLITVE V AVSTRIJI

Pretekli četrtek je dunajski parlament sklenil razpisati za nedeljo, 13. maja, nove volitve. To se je zgodilo zaradi tega, ker socialisti in kršč. socialci niso več mogli složno delati v vladi: socialisti so zahtevali, naj država vzame v svoje roke še nova področja gospodarstva, kršč. socialci so se pa uprli, češ da je država že tako postala vsemogočna in preveč duši svobodo državljanov.

Pri zadnjih volitvah so bili socialisti in njihovi nasprotniki skoro enako močni. Nihče zato danes ne ve, kdo bo zmagal. Borba bo trda, vsak glas bo važen. Kljub temu sta obe stranki sklenili, da mora biti volilni boj dostojen: osebnih napadov se je treba brezpopojno izogibati. Zastopnik socialistov je dejal, da bosta obe stranki morali po volitvah zopet sestaviti skupno vlado.

Iz tega vidimo, kako visoka je politična kultura v sosedni Avstriji. Primerjajmo s tem brezvestne osebne napade v nekaterih naših časnikih! In to pri naročniku, ki se obupno bori za svoj goli obstanek!

ZGOVORNE ŠTEVILKE

Po uradnih podatkih ima danes Tržaško ozemlje 306 tisoč 970 prebivalcev, Trst sam pa 282 tisoč 240.

Od teh je brez dela 21 tisoč 183 oseb. Na

vsakih deset brezposelnih pridejo tri ženske. V enem samem mesecu se je število brezposelnih povečalo za 2230 ljudi. Če upoštevamo še družinske člane, živi danes najmanj 70.000 Tržčanov od javnih podpor.

PRIHRANEK

Italijanski senat je sprejel zakonski načrt, s katerim je prepovedano, da bi stranke ob volitvah stavile lepake na vse zidove hiš in celo na strehe. Za lepake bodo občine določile posebne razglasne deske, hiše morajo ostati čiste.

S tem bo prihranjeno tudi precej denarja, saj so samo v Trstu potrosili zadnjih okoli 100 milijonov za volilno gonjo.

HUDA STAVKA

Na Finskem so od sobote dalje ostala vsa mesta in večji kraji brez razsvetljave, brez vode in brez živila. Tudi avtobusi več ne vozijo. Ker so se cene kmečkim pridelkom preveč zvišale, so namreč vsi delavci stopili v stavko. Kmetje so pa udarili nazaj s tem, da ne prinašajo nič več na trg.

SPET PRED SODNIKI

V Trstu je že izza časa zaveznikov postal znan fašistovski priganjač Pozzo, ker mu je pri uličnih demonstracijah počila bomba v hlačah. Kot dobrega svojega pristaša so ga misovci zato izvolili za poslanca. Nova čast ga pa ni obvarovala, da ima spet opravka s sodnijo: zbornica je te dni dovolila, da ga zgrabi roka pravice, češ da je žalil protifašistovsko odporniško gibanje in povrh podpisoval nekrita denarna nakazila.

MOŽATA BESEDA

V torek je na seji tržaškega mestnega sveta govoril tudi svetovalec Gombač in zelo ostro napadel občinski odbor, ker ne priznava Slovencev pravic, ki jim gredo po Posebnem statutu. Občina bi morala namestiti primerno število slovenskih uradnikov ter dovoliti v vsej svoji upravi uporabo slovensčine. Ustanoviti bi morala v mestu in okolici slovenska zabavišča in slovenske otroške vrtee, popraviti prostore slovenskih ljudskih šol ter zgraditi novo slovensko šolo v središču mesta. Občina je tudi dolžna postaviti na vsa svoja uradna poslopja in tako tudi na zgradbe slovenskih šol dvojezične napise. Vse to pritiče Slovencev po londonskem sporazumu, toda občinski odbor te noče upoštevati ter načrtno prezira potrebe in pravice slovenskih občanov.

Moška beseda! Da se je kljub vsemu temu našel slovenski svetovalec, ki je s svojim glasom podprl tako protislovensko občinsko upravo, je prava narodna sramota.

VŽIGALNIKI

Finančno ministrstvo je znižalo davek na vžigalnike. Doslej je znašal letno od 1200 do 3000 lir. Zdaj je znižan na 300. Dovolj je, da kupiš do 17. aprila v tobakarni poseben kolek in ga shraniš kot dokaz, da si plačal.

NAROBE KLOBUK

V Trstu živi zakonski par, ki je postal zastran težkih življenjskih razmer zelo živčen. Zakonca se imata rada, pa se kljub temu večkrat po nepotrebnem prepirata. Da se ohrani hišni mir, je on tole predlagal. Kadar pride od dela truden in nervozen domov, si na pragu obrne klobuk narobe in boljša polovica ve, da je treba držati jezik za zobmi. Stori tudi ti tako, pa bo v družini mir.

NOVICE

PRIJAVITE SVOJE DOHODKE

Po Vanonijevem zakonu morajo davkoplačevalci prijaviti dohodke iz leta 1955 do 31. marca. Neobdavljivi dohodki so letos povišani od 480 na 540 tisoč lir; za družine s petimi člani pa znaša neobdavčeni dohodek 1.700.000 lir. Oseba, katere dohodki ne presegajo tega življenjskega »minimuma«, ni dolžna predložiti davčne prijave.

Ker predvideva novi davčni zakon za one, ki bi svojih dohodkov pravočasno ne prijavili precej hude denarne kazni, ki gredo do 300 tisoč lir in do 6 mesecev zapora, svetujemo našim ljudem, da vložijo svoje prijave do 31. t. m.

Zaradi prijave se posvetujte z ljudmi, ki se na to razumejo.

MRZLE KUHINJE

Plinski in električni kuhalniki bodo kmalu zastareli. V Združenih državah so že začeli prodajati neke vrste atomskih kuhalnikov. Ti ne razvijajo posebne toplote, a na njih se jajca ocvrejo že v 15 sekundah, goveja juha se pa skuha v 6 minutah. V takih kuhinjah pa ne bo prijetne domače toplote.

ZANJ JE LE »MALENKOST«

V Palm Beachu v Ameriki je Peter Widener tožil g. Dodgea, ker mu ni plačal nekega kupljenega posestva v vrednosti 65 milijonov lir. Tožence se je pred sodnijo začudil: »Prav res sem pozabil na to malenkost!« Vzel je iz žepa ček in takoj napisal vsoto, ki so jo od njega zahtevali. Nič čudnega, saj je lastnik 35 milijard lir.

Zanj je bilo 65 milijonov seve »malenkost«, neštete matere pa ne vedo, kaj bi dale v lonec za svoje otroke. Ali je tak družabni red pravičen? Kapitalizem je res grda reč.

ŽRTVE MRAZA

Jugoslovansko ministrstvo je objavilo, da je zaradi mraza v mesecu februarju umrlo v državi 146 oseb. Težko poškodovanih je pa bilo 26.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Igra, kjer stavijo pred televizijo človeku vprašanja in dobiš nagrado, če na vsa pravilno odgovoriš, postaja že nekaka strast. V Ameriki je seveda bolj dobičkanosna kot pri nas. Tako je prejšnji teden znani admiral Mason odgovarjal na vprašanja iz rimskega bajeslovja in prejel 31 milijonov lir.

BOLEZEN NAŠE DOBE

V Ameriki so zdravniki dognali, da mora zaradi svojih živcev vsak dvanajsti ameriški državljani enkrat v življenju v bolnišnico. Petdeset odstotkov vojaških novincev ima živčne motnje.

Italijanski psihiatri so na nedavnem zborovanju v Milanu ravno tako ugotovili, da smo iz večine »živčno bolni« že od mladih nog. Vzrok je neverjetna hitrica sodobnega življenja, ko si skoro nihče več ne privoščiti kak dan »ljubega miru«. Živčnost je postala bolezen naše dobe.

OGNJENA GORA

Ognjenik Etna na Siciliji je bil letos ves pokrit s snegom, sedaj je pa začel bruhati iz sedmerih žrel gorečo lavo in pepel. V glavnem žrelu je lava privrela že do roba in se

zliva po pobočju 3000 metrov visokega vulkana. Tja do mesta Katanije se sliši iz osrčja gore neprestano zamolklo bučanje.

NEMAREN ZDRAVNIK

Pretekli teden se je zaključila pred sodiščem v Genovi dolga pravda med odvetnikom Porcile in zdravnikom Nicolichem. Odvetnik se je l. 1950 dal operirati v trebuhu, toda njegovo stanje se je v kratkem še poslabšalo. Nicolich je trdil, da to nima nobene zveze z operacijo.

Nekaj mesecev zatem so pa potegnili iz odvetnikovega trebuha gumijasto cevko, ki jo je bil zdravnik tam »pozabil«. Nicolicha so obsodili, da plača bolniku 1 milijon 150 tisoč lir odškodnine ter da vrne denar, ki ga je prejel za operacijo. Plačati je moral tudi obresti za 6 let nazaj.

POROD BREZ BOLEČIN

V nekaj dneh se začne v glavni tržaški bolnici poseben tečaj za porod brez bolečin. Profesor Duca, ki je o tem predaval v Trstu pretekli petek, je rekel, da pomeni tak porod pravo revolucijo v zgodovini zdravilstva. Največje zasluge ima na tem področju ruski zdravnik Pavlov. Pri tem ne gre za kako omamljanje porodnic, temveč jih mora zdravnik vestno pripraviti, da s svojim voljo in s svojim razumom ob porodu sodelujejo. Po 5. mesecu nosečnosti lahko že obiskujejo poseben tečaj ter se na njem že vnaprej osvobodijo vsakega strahu. S porodi brez bolečin so doslej poskusili v Milanu in Torinu, sedaj pride na vrsto Trst.

NAJLEPŠA KOMUNISTKA

Italijanski komunisti nočejo v nobeni stvari zaostajati za svojimi nasprotniki. Zato so razpisali med komunistkami tekmo, katere je najlepša. Za nagrado naj bi šla k filmu v Moskvo. Zmagala je resnično lepa 22-letna Katarina Currenti. V žepu je že imela vozni listek za Rusijo, ko se je naenkrat premislila in raje sprejela ponudbo za Hollywood. Amerikanci so jo gotovo bolje plačali.

VAŽNA POJASNILA

Pretekli petek so se sestali v Rimu podpredsednik vlade Saragat, ministra Romita in Rossi ter drugi voditelji socialnih demokratov z odposlanstvom svoje stranke na Tržaškem.

Razpravljali so o položaju v naših krajih in govorili tudi o slovenski narodni manjšini. Obravnavali so med drugim vprašanje slovenskih šol in službeni položaj naših učiteljev in profesorjev ter se zedinili, kako naj se ta važna zadeva uredi.

V odposlanstvu je bil tudi urednik mesečnika Trieste Giorgio Cesare, ki se je te dni sestal z dr. Besednjakom ter ga pooblastil, da priobči v Novem listu naslednje: minister prosvete Rossi sporoča Slovincem, da zloglasni načrt o uzakonitvi slovenskih šol ni nikdar prišel pred rimsko vlado, da to sploh ni bil nikoli vladni načrt, temveč le predlog nekih krogov, ki v stvari nimajo odločilne besede.

Minister Rossi je tudi našega mnenja, da o vpisu otrok v slovenske šole smejo sklepati edino starši, ne pa kake vladne komisije. Slovinci naj vedo, da ne bo on nikoli privolil v to, da se ustanove take komisije.

Pri uzakonitvi slovenskih šol — je dejal g. Cesare dr. Besednjaku — se bo minister prosvete strogo držal načela, da morajo slovenski šolniki biti v vsakem pogledu izenačeni italijanskim.

Za ta zagotovila smo ministru hvaležni!

UBOGI URADNIKI

Koliko ima dohodkov, nihče rad ne pove davkarji. Rimski knez Torlonia je prijavil 26 milijonov prejemkov, uradno so pa dognali, da ima 790 milijonov letnih dohodkov. Igralka Lollobrigida je napisala, da zasluzi letno 8 milijonov, oblastvo je pa ugotovilo, da vtakne v žep desetkrat toliko.

Le državni uradniki in nameščenci morajo do pičice vse prijaviti, ker vlada prav dobro ve, koliko jim plačuje.

Kaj ovira pravi sporazum med Italijo in Jugoslavijo

Nadaljevanje s 1. strani

KAJ JE S POVRATNIKI

In kako naj ocenimo ravnanje Palamarovih uradov z osebami, nekoč pristojnimi na Tržaškem, ki so se po padcu fašizma vrnile domov? Po jasnem besedilu londonskega sporazuma bi morale uživati »enake pravice kot vsi ostali prebivalci«. Izenačeni bi morali biti v vsakem pogledu z domačini, med katere spadajo.

Toda glej, oblastva v nešteti primerih ravnajo tudi z njimi kot z navadnimi tujei. Policija zahteva od njih, naj prosijo za dovoljenje, da bi smeli še bivati na domači zemlji, jemljejo jim osebne izkaznice in obrtnice, črtajo jih iz volilnih seznamov in tako dalje.

Taka je njihova enakopravnost z ostalimi prebivalci! Hujšega in očitnejšega gaženja londonskega sporazuma si ne moremo misliti. Kar se dogaja zadnje čase na našem ozemlju, je zavestno neizpolnjevanje oziroma načrtno kršenje prevzetih mednarodnih obveznosti, kar prešinja slovenske množice z globokim razočaranjem in nepopisljivo nevoljo.

Za dr. Palamaro so to seveda »manj važ-

ne zadeve«, zastran katerih si ne greni življenja. Politično pomembnejše za nas Slovence je pa vedeti, kaj sta k vsem tem težkim krivicam rekla Palamari Agneletto in njegov spremljevalec. Iz omenjenega slovenskega tednika ni razvidno, da bi bila bogsigavedi kako protestirala. Zato pa beremo, da ju je dr. Palamara izrečno pohvalil, češ da so »demokratski Slovinci« edini, ki delajo za mirno sožitje med obema narodoma in da zastran tega »zaslužijo naklonjenost« upravnih oblastev. Taki politiki so generalnemu komisarju očitno zelo všeč in mi ga popolnoma razumemo.

Drugo vprašanje pa je, kakšne posledice bo imelo to vsakodnevno kršenje Posebnega statuta in vse hujše zapostavljanje Slovencev na bodoče odnose med sosednjima državama na Jadranu.

Mi smo prepričani, da je dostojno ravnanje z manjšinami bistveni pogoj vsakega pravega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Zastopniki obeh vlad naj sedejo k mizi in pravično rešijo to boleče vprašanje. Sicer je spor med sosedoma neizbežen in njih najnovejši velikopotezni načrti o sodelovanju med Italijani in Jugoslavlani bodo pod pritiskom javnega mnenja — propadli.

Dopisi s Tržaškega

NABREŽINA

Pretekli ponedeljek je bila v Nabrežini seja občinskega sveta. Razpravljati bi morali o proračunu za leto 1956, toda župan je izjavil, da so tik pred sejo nastala neka nesoglasja, ker občinska uprava ni bila poslala izvlečka proračuna vsem svetovalcem in bi zato prizadeti ne mogli razpravljati o stvari, ki je ne poznajo. Po kratki razpravi so sklenili, da pride proračun na dnevni red prihodnje seje.

Naši braveci prav gotovo porečejo, zakaj o letošnjem proračunu razpravljajo šele meseca marca. Zanimivo pa je vedeti, da je prefektura odobrila lanski proračun šele pretekli teden, medtem ko bi po zakonu to morala opraviti že konec aprila lanskega leta. Jasno je zato, da občinski svet ni mogel razpravljati o novem proračunu, ne da bi poznal usodo starega, in zato nimajo naši občinski možje nobene krivde za veliko zamudo.

Odbornik Drago Legiša je nato imel daljše poročilo o krajevnem tujskem prometu, ki je zlasti zadnje čase postal važna panoga občinskega gospodarstva. Kako izkoristiti naravne lepote Devina in Sosljana ter vse ostale obale — je poudaril odbornik — je vprašanje, ki so se ga pred leti s precejšnjim pogumom lotili gg. Metlikovec, Gaser, Castelreggio in drugi. Vendar bi bilo usodno misliti, da smo s tem izčrpali vse možnosti razvoja tujškega prometa. To mora biti šele začetek.

Potrebno je predvsem, da se vse delo vzporedi. Hotelirji, gostilničarji in drugi obrtniki morajo čimprej sestri k skupni mizi ter se zmeniti o bodočem delovanju. Ustanoviti je treba krajevni odbor, ki bo v stalni zvezi z Uradom za turizem, katerega naloga je, da skrbi za dotok tujcev in za izboljšanje turističnih naprav.

Korenito je treba tudi rešiti vprašanje sosljanskega hotela ob morju in vse tamkajšnje obale, ki sta last devinskega princa, kajti brez tega ne moremo resno govoriti o turizmu v devinsko-nabrežinski občini. Nedolgo tega so ta hotel zasedli istrski begunci in je bil s tem zadan hud udarec tujskemu prometu. Občinska uprava je proti zasedbi hotela protestirala in ji je bilo obljubljen, da se bo hotel izpraznil konec aprila.

Za prihodnjo sezono pripravlja občina taborišče v Sosljanu, ki bo lahko sprejelo 50 oseb. Dela za ureditev prostora izvršujejo občinski uslužbenci. Napeljali bodo vodo, sezidali majhno zgradbo za kuhinjo, namestili stranišča ter kopalnice. V taborišče ne bodo imeli dostopa potujoči turisti, temveč le osebe, s katerimi se je občinska uprava prej domenila za letovanje.

Urad za turizem je nedavno tega razpisal natečaj za izboljšanje turističnih naprav v občini. Občina je že ukrenila vse potrebno, da se primerno uredi ceste, zasadijo drevesa, cvetlice ter olepšajo kraji, ki pridejo v poštev za tujski promet.

Čeprav občina nima neposredne koristi od tujškega prometa, je zaključil odbornik, bo kljub temu naredila vse, kar je v njeni moči, da stvar doseže največji razmah.

Nekateri svetovalci so predlagali, naj se tudi Nabrežina in Šempolaj proglasita za turistična kraja, ter naprosili odbornika za

turizem, naj stopi v stik z gostilničarji in drugimi obrtniki v Sosljanu in Devinu, da se čimprej ustanovi krajevna organizacija, ki bo najučinkoviteje skrbela za promet s tujci.

SV. KRIŽ

V začetku preteklega tedna so delavci Soslada pričeli graditi nove stopnice, ki bodo zboljšale zvezo med novim ezulskim naseljem in svetokriško železniško postajo. Pri delu je zaposlenih 12 domačinov s Proseka in iz Sv. Križa. Delali bodo približno dva meseca.

V razgovoru z njimi smo zvedeli, da so bili več časa brezposelni in da sedaj zaslužijo 1200 lir dnevno. Po šestih mesecih pa bodo ponovno brez dela. Če bi gradnjo stopnic prevzelo kako podjetje, bi imelo do delavcev druge obveznosti in bi tudi njihova plača bila večja. Kljub temu je hvala vredno, da so za dela na našem Krasu najeli domačine.

Gradnja nove šole se nekam preveč počasi nadaljuje. Želeli bi, da bi jo dokončali pred novim šolskim letom.

ZGONIK

Letošnja izredno huda zima je povzročila mnogo škode poljskim pridelkom. Bojimo se za pšenico, sadno drevje in celo za trte. Vse kaže, da bomo morali pšenico čimprej podsejati, če hočemo imeti nekaj pridelka. Potrebno bi tudi bilo, da bi naš strokovnjaki pri Kmetijskem nadzorništvu natančno poučili, kaj vse moramo ukreniti, da se po mrazu povzročena škoda vsaj nekoliko popravi. Tudi iz tega vidimo, kako je krvavo potrebna kmetijska šola, ki bi usposobila naše mlade kmetovalce, da bi se mogli znajti v vseh časih in prilikah. Že večkrat smo v listu poudarili, naj se taka šola ustanovi v Zgoniku. Upamo, da pristojna oblastva niso prezrla naše zahteve in da bodo v novem šolskem posloplju določila primerne prostore, kjer naj se naša mladina nauči sodobnega in umnega kmetovanja.

MAČKOVLJE

Pregovor pravi, da nesreča ne spi. Ko je pretekli torek naša domačinka gospa Ivanka Tul peljala samokolnico po svojem dvorišču, se ji je nenadoma spotaknilo in je padla na tla. Pri padcu si je zlomila levo nogo. Odpeljali so jo v bolnico, kjer se bo morala zdraviti dobra dva meseca. Vsi vaščani ji želimo, da bi čimprej okrevala.

OPČINE

Že večkrat smo v listu pisali, da je nujno potrebno spremeniti v primeren trg obširni prostor pred našim pokopališčem ter popraviti cesto, ki pelje mimo tamkajšnje posvečene zemlje. Končno se je pretekli teden našel svetovalec, ki je to važno vprašanje iznesel v mestnem svetu. Hvaležni smo dr. Deklevi, da je osvojil vse naše zahteve ter jih tolmačil pristojnim oblastvom. Zelo zanimivo je, da je odbornik za javna dela ing. Visintin ob tej priliki izjavil, da bodo na Opčinah zgradili novo pokopališče. Postavljeno bo nekoliko izven naselja ter odgovarjalo vsem današnjim in bodočim potrebam našega predmestja. Deset let po njegovi izgotovitvi naj bi sedanje pokopališče popolnoma izginilo.

O cesti je dejal, da jo bodo v kratkem temeljito preuredili, medtem ko se o zaželenem trgu ni izjavil. Upamo pa, da bo občina končno le ugodila tej veliki potrebi, ki postaja čedalje bolj pereča.

Zadnjič smo pisali tudi o veliki stanovanjski krizi. Želeti je, da bi zavod za ljudske hiše uvidel to hudo stisko, ki vlada na Opčinah, ter čimprej sezidal nekaj stanovanjskih hiš.

KATINARA

Neverjetno mučen vtis je preteklo soboto povzročila vest, da sta dva naša otroka odkrila v nekem grmu pri Katinari truplo novorojenčka. Ko sta fanta bila na travniku žogo, jima je ta zašla v bližnji grm. Tekla sta jo iskat, toda ob žogi sta zagledala zavojček, v katerem je ležalo mrtvo nedolžno dete. Z žalostnim srcem sta zdirljalo domov ter vso stvar povedala staršem. Zdravniki so ugotovili, da se je dete rodilo nekaj ur, preden sta ga odkrila dečka. Doslej niso našli nečloveške matere, ki je zagrešila velik zločin.

AVTOBUS ZA KOPER

Mešana italijansko-jugoslovanska komisija za obmejni promet je sklenila podvojiti število avtobusnih voženj med Tistom in Koperom.

Od nedelje dalje odhajajo avtobusi v Koper vsak dan, in sicer ob 7.30, 13., 15.30 in ob 19. uri. V Buje vozi avtobus ob ponedeljkih, sredo in sobotah ter vsako drugo nedeljo ob 7.15; ob torkih, četrtkih, sobotah in vsako drugo nedeljo ob 16. uri. Avtobusi odhajajo s postaje na Trgu stare mitnice.

Dopisi iz Goriške

RODITELJSKI SESTANEK

V nedeljo je bil na slovenski nižji gimnaziji drugi roditeljski sestanek. Udeležba je bila razveseljiva. Sestanek je vodil ravnatelj dr. Josip Nemeč.

Prof. dr. Josip Bitežnik je razvil nekaj misli, s katerimi je hotel poudariti življenjsko važnost zdrave in prave vzgoje, ki mora biti svobodna in presiniti gojenca z vsemi kulturnimi vrednotami. Podčrtal je kritično stanje moderne vzgoje, na katero so kot moreča slana vplivali zmotni nauki pedagoškega nativizma in teorije okolja, ker so izključili gojenca samega iz vzgojnega procesa.

Nato se je razvila živahna razprava, ki so se je udeležili profesorji Bratina, Premrl, Bukovec, Ferlat in zastopnik staršev.

Ob koncu so starši sklenili, da bo tretji roditeljski sestanek 22. aprila.

Po sestanku so profesorji obvestili starše o stanju posameznih učencev.

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

— Dopisi iz Goriške —

ŠTEVERJAN

Zadnji dopis iz Jazbin je med Števerjanci vzbudil veliko zanimanje. Tu vlada viharno ogorčenje nad onimi, ki hočejo Jazbince prisiliti, da bi pošiljali otroke v novo ljudsko šolo na Valerišču.

Čitateljem Novega lista je znano, da je naša občinska uprava dobila od države pet milijonov lir podpore za zgradnjo omenjene šole. Nekateri občinski svetovalci in drugi gospodje, ki se za njimi skrivajo, se na vse pretege trudijo, da bi se nova šola zgradila na Valerišču in ne v Jazbinah, kamor edino spada. Jazbinci tega pod nobenim pogojem ne sprejmejo in tja svojih otrok ne bodo pošiljali. Vemo pa, da bodo slovenski starši iz Gradiškute ter iz okolice pošiljali otroke v jazbinsko šolo. Zato se mora šolsko poslopje čimprej zgraditi v Jazbinah. Vsi trezni Števerjanci se s tem popolnoma strinjamo. Gospode pa, ki skrivaj ali na kak drugi način delajo proti ljudski volji, opozarjamo, naj svoje pogubonosno početje nemudoma opustijo. Če ne nehajo s svojim »zgagarskim« delovanjem, jih bo vsa javnost obsodila.

Naj še povemo, da je v nedeljo imel naš občinski svet sejo. Razpravljali so v glavnem, katere ceste naj se popravijo z denarjem iz sklada za zimsko pomoč.

IZ PODGORE

Doslej nismo hoteli pisati o zdravstvenem stanju v novi tovarni za izdelovanje rayona, ker nismo hoteli preveč vznemirjati delavcev. Med njimi se je pa začelo kaj šušljati, da je delo v novi tovarni škodljivo zdravju. Ker so se pretekli teden dogodile kar tri nesreče, ki jih je povzročila kavstična soda, opozarjamo danes oblastva, naj vse ukrenejo, da se zdravstvene razmere izboljšajo. Po mnenju delavcev nastajajo nesreče zaradi tega, ker je v ceveh preveč plina.

Potrebno je bilo, da je Delavska zbornica o nesrečah takoj obvestila nadzorstveni urad za delo v Vidmu ter ga pozvala, naj z najstrožjimi ukrepi zaščiti zdravje delavcev. Ker gre za novo stroko tovarniškega dela v naši deželi, je treba temu celotnemu vprašanju še toliko bolj posvetiti vso pozornost.

IZ MOŠE

Krava, ki jo je preteklo soboto 65-letna posestnica Frančiška Kristančič gnala napajat, je iznenada zdivjala in je našo domačinko pohodila tako hudo, da so jo morali odpeljati v goriško bolnico. Upajo, da bo ozdravela v 10 dneh. Da bi se čimprej vrnila zdrava in krepka domov, ji želimo vsi vaščani.

IZ RONK

V ponedeljek se je v bližini Ronk dogodila prometna nesreča, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Avtomobil nekega trgovca iz Padove, ki je vozil 28 tisoč jajc, se je zaletel v vojaški tovornik. Zaradi sunka se je razbilo 20 tisoč jajc, ki so se razlila po cesti. Kaj takega še nismo ne videli ne slišali. To bi bila ogromna »fntaja«, ki bi lahko nasitila ves spodnji Kras. Trгоvec ima 800 tisoč lir škode.

IZ LOBERDOBA

Živinorejci naj se v zadevah umetnega oplojevanja obračajo do posestnika Antona Jarca v Doberdobo, Rimska cesta. Na razpolago jim je vsak dan od 14. do 15. ure. vendar naj ga o stvari obvestijo uro prej, da pripravi vse, kar je potrebno.

Na zadnji seji občinskega sveta je župan najprej poročal, da je občina razdelila med kmetovalce nekaj strupa »Castrix« za uničevanje poljskih miši. Svetovalci so nato sklenili povečati javno razsvetljava pri Vižintinih in v Jamljah. Županu so odobrili 10 tisoč lir nagrade na mesec, kar vsekakor ni veliko za trudopolno delo, ki ga tako vestno in požrtvovalno opravlja g. Ferletič. V seznam občinskih revežev je bilo vpisanih 15 družin. Občinski svet je tudi sprejel odškodnino, ki mu jo je priznala finančna intendantca za škodo na občinskih pašnikih med zavezniško zasedbo. Končno je odobril tudi zapisnik o pregledu električne napeljave v Jamljah, ki ga je sestavil inženir Muccellini, uradnik goriškega tehničnega urada, ter nato potrdil najemnino za neko zemljišče pri Vižintinih.

IZ TRŽIČA

Občinska gradbena komisija je pretekli teden odobrila načrte za zgradnjo 30 novih ljudskih hiš s 84 stanovanji. Hiše bo zgradil goriški Avtonomni zavod za ljudske hiše v bližini družbe Gamma med ulicama Circonvallazione in Eugenio Valentinis. Zemljišče je zavod kupil pod zelo ugodnimi pogoji od družbe Solvay, pri čemer je vneto posredovala občinska uprava, ki se je tudi sama z omenjeno družbo že dalj časa pogajala.

Ker je ministrstvo za javna dela že zajamčilo denarna sredstva in so načrti že odobreni, se bo gradnja, kakor pravijo, pričela v kratkem. Tako bo že v tem letu zopet 84 družin rešenih velikih muk, ki jih povzroča brezdomstvo. Tudi brezposelnost se bo s tem javnim delom vsaj nekoliko omilila.

Okrajna davkarija se je preselila v novi sedež v ulici Blaserna 6, kjer je tudi registrski urad.

IZ DOLA

Naš domačin Drejev oče iz Vižintinov zasluzi, da se ga z nekaj vrsticami spomnimo v Novem listu. Bil je sicer že precej pri letih, a vendar nismo pričakovali, da bo to krepko kraško korenino po tako kratki bolezni posekala bela kosa. Pokojnikovega pogreba se je udeležilo veliko število Doljanov.

Drejev oče je bil ves čas, odkar se je pri nas ustanovila duhovnija Brezmadežne, cerkveni ključar. Njegova najsrčnejša želja je bila, dočakati zgradnjo doljanske cerkve.

Moža so zaradi njegove delavnosti in nemahljivega značaja, vsi spoštovali. Sorodnikom izrekamo občuteno sozajlje.

HUDA PROMETNA NESREČA

Preteklo soboto se je na Drevoredu XX. septembra hudo ponesrečil 45-letni Rado Troha po rodu iz Velikih Žabelj na Vipavskem, sedaj učitelj v Rupi. Z motornim vozilom se je zaletel ob 17-letnega kolesarja Antona Sošola z Oslavja. Mladenič je ostal nepoškodovan, Troha pa so hudo poškodova-

nega prepeljali v bolnico. V ponedeljek se je njegovo stanje izboljšalo in čujemo, da je izven nevarnosti. G. učitelju želimo, da bi čimprej popolnoma okreval.

ZBOROVANJE DEŽELNEGA SVETA

V soboto, 10. t. m. - bo ob 16. uri v občinski dvorani redna seja deželnega sveta. Svetovalci bodo razpravljali tudi o povišanju plač učiteljicam otroških vrtec, ki jih vzdržuje ONAIR. Nedolgo tega je nesocialno ravnanje te ustanove povzročilo, da so učiteljice več dni stavkale. Deželni poslanci naj pomnijo, da je vse javno mnenje na strani vrtnaric, ki so za svojo truda in odgovornosti polno delo zares preslabo plačane.

POMEMBNA TRISTOLETNICA

Te dni bodo Usmiljeni bratje v Gorici praznovali tristoletnico svojih ustanov in svojega plodonosnega dobrodelnega delovanja med Goričani. Usmiljeni bratje so imeli svojo bolnico in cerkev najprej na Placuti. Zato bodo v nedeljo, 11. marca, ob 16. uri slovesno vzdali na pročelje placutarske cerkve spominsko ploščo. Odkar stoji njihova bolnica v današnji ulici Diaz, so oskrbovali več ko tri milijone bolnikov.

V nedeljo bodo proslavili zlasti svojega ustanovitelja sv. Ivana od Boga, ki je zaščitnik vseh bolnic. Imeli bodo slovesno mašo, ki jo bo daroval v cerkvi sv. Justa nadškof msgr. Ambrosi. V soboto bodo pogostili 100 goriških revežev, prihodnji ponedeljek pa 100 revnih otrok.

Med Slovenci in Italijani je poslanstvo Usmiljenih bratov uživalo vedno velik ugled. Zato jim vsi Goričani čestitajo k slavju in želijo, da bi ljubi Bog spremljal njihovo delovanje še z večjim blagoslovom ko doslej.

SLOV. PLANINSKO DRUŠTVO

praznuje letos svojo desetletnico. V tej lepi dobi je seznanilo premnoge goriške Slovence z vrhovi Julijskih Alp, s Karnijo in Tirolsko. Zato zasluži toplo hvaležnost in pohvalo vseh poštenih goriških Slovencev. Naj to delo vneto nadaljuje. Ob 10-letnici želimo, da bi društvo v prihodnosti svoje delovanje še bolj poglobilo, da bo goriški slovenski rod krepak na duši in telesu.

Društvo ima občni zbor v soboto ob 9.30 v gostilni Zvezda.

NOV GENERALNI VIKAR

Nadškof msgr. Ambrosi je s 1. marcem imenoval prošta Soranza za nadškofijskega generalnega vikarja.

PETDESETLETNIK

Goriški župan dr. Bernardis je prejšnji teden dosegel petdeset let življenja. Od raznih strani je prejel čestitke. Tudi mi mu čestitamo, pristavljamo pa željo, da bi gospod v drugi polovici svojega stoletja pokazal več razumevanja in strpnosti do slovenskih soobčanov.

OPOZORILO GORISKIM REVEZEM

Mestno podporno društvo (ECA) v ulici Balamonti 22 deli v tem tednu revnim občanom zavojc živil. Vsak zavoj vsebuje dva litra semenskega olja, po 2 kg testenin, riža, pšenične moke, 1 kg fižola in pol kg zmesi »Leone«. Blago dele v petek 9. marca od 16. do 18. ure in v soboto od 8.30 do 11.30.

TRGOVCI IN OBRATNA DOVOLJENJA

Goriška občina uprava poziva trgovce, naj oddajo na mestnem protokolnem uradu stara obrtna dovoljenja, če niso med tem že napravili prošnje, da se jim obnovi. Priložiti morajo tudi kazenski list. Občina bo stara obrtna dovoljenja zamenjala z novimi. von listam ubatj v od se sh. jzozj abrtj

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ ČEDADA

Kosca je postala predmet raznih razlag tudi v našem mestu. Čisto cerkveno zadevo so »komitaži« prenesli na zastrupljeno politično polje ter napadajo skoro 70-letnega duhovnika Kjačiča, ker je bil premeščen v Kosco. Čistokrvni ključarji Čuk, Tomazetič, Špekonja, Simac so se proglasili za »ljudsko oblast« in nočejo izročiti ključev župnišča novemu župniku, čeprav je rojen v isti občini.

»Messaggero Veneto«, »Messaggero di Roma«, »Tempo« in drugi časniki so vznemirili vso italijansko javnost, misleč da bo to pač vplivalo na cerkvena oblastva. Še več! »Komitaži« so podprli svojo gonjo tudi z novo obširno podtalno nepodpisano, *slapo okrožnico*, ki so jo razposlali vsem časnikom, civilnim in političnim oblastvom, županom, učiteljem, laškim duhovnikom itd. Razposlali so jo v stotinah na vse kraje dežele in po ostali Italiji. Okrožnica je bila tiskana verjetno v Čedadu in iz nje je takoj spoznati, da jo je spisala ista oseba, ki piše članke proti slovenski duhovščini v videmskih dnevnikih.

Sedaj vsi poznajo in kažejo s prstom na v Čedadu dobro znano osebo, ki je s tako nemoralno in podlo gonjo izdala svoj vzvišeni poklic.

In taki lopovi naj bi bili zaščitniki »vere in domovine v nadiških dolinah«!

KOSCA

Kosca je najmanjša duhovnija šentlenarske doline, ki je po zaslugi bivšega vikarja Boldarina na dnevnem redu v vsej državi. O njej ne pišejo več kričavih člankov le videmski dnevnik, marveč celo rimski opozarjajo javnost in novega videmskega nadškofa

na nevarnost, ki preti italijanstvu, zaradi imenovanja slovenskega domačina g. Kjačiča za župnika v Kosci. Celo sami »kozijski verniki«, da se mu upirajo in so »prepričani«, da bo zagotovljena varnost italijanskega naroda le tedaj, ko se v Kosco vrne slavni Boldarino. Videmskemu »Messaggeru« je priškočil na pomoč »Messaggero di Roma«, ki je 17. februarja med drugim priobčil tudi tele mastne krike: »Nočejo duhovnika Josipa Kjačiča. Težka zadeva za videmskega škofa. Gre za duhovnjico, ki noče slišati o novem župniku. Cerkevni ključji v rokah prebivalcev Kosce.« Članek svetuje novemu nadškofu, naj takoj odločno nastopi, da se položaj ne poostri.

Ne vemo, kako je ta članek vplival na msgr. Zaffonata, ki pride v Videm šele za binkešti; zvedeli pa smo, da je šel g. dekan iz Sempetra v Kosco, dvignil Najsvetejše iz tabernaklja in ga z avtom prenesel v šentpetersko farno cerkev. Slišali smo tudi, da so v vas prišli sodnijski uradnik in uradnik videmske škofije ter nekaj kovač. Slednji je odprl vrata župnišča in oblastnikoma izročil nove ključje. Pustna komedija se je spremenila v postno in ljudstvo komaj čaka, kdaj bo nastopil novi župnik.

ŠT. LENART

Ukinitev cementarne na Čemurju je napravila porazen vtis na tamkajšnje prebivalstvo. Z njo so odvzeli kruh 70 delavskim družinam. To nesrečo so novofašisti (MIS) izkoristili v svoje strankarske namene. V soboto, 25. februarja, so priredili shod v šentlenarski občinski dvorani. Zborovanja so se udeležili domači župan Krucil, župan grmiške občine Pauletič in tamkajšnji tajnik Renzo Marscu ter nekaj delavcev. Sestanek je vodil misovski deželni zastopnik Roc-

co Roberti, ki je v imenu CISNA vabil vse stranke in tudi krajevna oblastva, naj od vlade zahtevajo, da se obnovi ukinjena tovarna. Dobro vemo, da se bo »Italcementi« poživžgala na resolucije misovskega shoda in bedo brezposelnih delavcev; ostalo bo pa dejstvo, da so se misovci edini zavzeli za hudo prizadete delavce. Pristaš šentlenarske MIS nam je zagotavljal, da je v nadiških dolinah 60 odstotkov učiteljev misovcev in 80 odstotkov učiteljic za monarhijo.

Primer čemurske cementarne in posebno še vest, da se nadiške doline ne priznavajo, kakor je izjavil minister za kmetijstvo in gozdove, za pasivno deželo (zona depressa), so slaba propaganda za krščansko demokracijo. Prav ona je kriva, da se v nadiških dolinah širi novofašizem.

IZ ŽABNIC

Preteklo nedeljo je bila v Trbižu mladinska smučarska tekma, ki so se udeležili razni fantovski in dekliski klubi iz Gorice in Tržiča. Med posamezniki sta v slalomu zmagala Leban Stanko iz Gorice in Srebrnič Jordana. Med klubi je zmagal goriški, ki je dosegel 20 točk, tržiški je pa imel 15.

Tekma se je dobro obnesla, čeprav se je začel v zadnjih dneh sneg v naših dolinah že močno odtajati. Vsi želimo, da bi odjuga potekala bolj polagoma brez nevarnih in škodljivih poplav, ki jih povzročajo naši hudoorniki.

Čujemo, da so naši dopisi, ki zahtevajo, da se očuva svetost Sv. Višarij, napravili na pristojna oblastva v Vidmu globok vtis. Pravijo, da se bo tudi novi nadškof uprl morebitni oskrumbi svetovišarske božje poti. Soudimo, da bi morala v tem smislu izpregovoriti svojo vplivno besedo tudi komisija za zaščito spomenikov. Prav tako bi bilo morda potrebno in umestno, da napravi potrebne korake za zaščito svetega kraja tudi goriška nadškofija.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Zopet je usoda hotela, da je bil beli grad ob Adriji soudeležen pri velikih zgodovinskih dogajanjih med leti 1942 do 1945, ki so pometla Mussolinija in njegovo trinoštvo.

Družina v Afriki žrtvovanega princea Amadeja je po očetovi smrti zapustila lepi, a zlobni Miramar in se preselila v Rim. Težki časi so prišli tudi nad savojsko hišo in nad njenega poglavarja, slabiča Viktorja Emanuela. Krona in fašistični čop sta se v hudem zakulisnem boju merila za oblast nad Italijo. Med gromom topov in pokanjem bomb so padale nedolžne žrtve, dogajala so se nasilstva in izdajstva, da ubogo in zbegano ljudstvo ni več znalo, koga bi poslušalo. Kri je tekla v potokih po vsej Italiji, solze mater in sirot bi napolnile jezero.

V tistih burnih dneh je bil miramarski grad nekaj mesecev prazen. Grajski kastelan je z redko služinčadjo ostal brez pravega gospodarja. Sobane so zaprli, slike in razkošne lestence zavili v velike ponjave. Jesensko listje v prelepem parku je žalostno odpadalo in nihče se ni več brigal, da bi čistil steze in obrezoval lepotično grmovje. Iznenada pa pride pošta, da se bo v gradu naselil nov go-

spodar. Grajskemu upravitelju kar ni bilo všeč, da bo spet kdo zapleten v nevidne miramarske niti. Še bolj se je začudil, ko je zvedel, da bo novi stanovalec maršal Italije Emilio De Bono. Z De Bonom sta bila po materi celo sorodnika. Zato je bilo kastelanu kar prav, da bo grad spet zaživel v starem sijaju.

Stari maršal — imel jih je že 78 na malih plečih — bo gotovo predstavljal moč nekdanje Italije, slavo črnega režima in obnovljene kraljeve moči — tako si je mislil stari kastelan. Z vso spoštljivostjo je nekega jesenskega dne odprl vrata nekdanjega cesarskega dvorca možu, ki je začel svojo pot kot reven vojak in je zdaj v vrsti prvih fašističnih poveljnikov ter nosi okoli vratu najvišje odlikovanje sv. Anunciate. Toda že čez nekaj mesecev so se grajska vrata zaprla za njim — ko so ga odpeljali v smrt. To pa je bilo takole:

STREMUH Z BELO BRADO

Čudovito je bilo nagnjenje skoro vseh prebivalcev, ki so se kdaj mudili v tem gradu, da so segali po zvezdah, a so žalostno padli

na dno življenja. Tudi De Bono je bil v tej vrsti ljudi.

Svoji okolici je mali mož z dolgo, belo bradico kaj rad ponavljal: »Jaz sem rojen za velike in lepe reči!« Čeprav so se njegovi politični tovariši v črnih srajeah in z njimi vred tudi Mussolini iz njega norčevali za stran otroško naivnega stremuštva, je vendar imel do pozne starosti samo srečo v življenju. Rojen leta 1866 v preprosti družini v zgornji Italiji je še mlad začel častniško pot. Odlikoval se je v bojih za Libijo. Vztrajno je napredoval. V prvi svetovni vojni je že poveljeval brigadi »Trapani«, ki se je na Kalvariji borila za Gorico. Po kobariškem umiku so ga povišali kot kralju vdanega častnika in je dobil nalogo, da se upre avstrijski ofenzivi na Monte Grappa. Svojim rojakom je res znal viliti poguma. Pesnil je tudi vojne brambovske pesmi, ki so se razlegale v strelskih jarkih ob sovražnih napadih.

Po končani vojni je bil že poveljnik armadnega zbora. Toda ni mu še bilo dovolj! Hotel je imeti besedo tudi v politiki. Zato se je leta 1922 pridružil Mussoliniju. Kot četrtnik ali quadrumvir se je udeležil pohoda na Rim. Bojazljivi kralj se je črnosrajčnikov ustrašil in jim izročil vso oblast. Zdaj je tudi za De Bona prišla prava ura, da postane »nekaj velikega in lepega«.

(Dalje.)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razstava Bogdana Groma

Bogdan Grom je prvi slovenski umetnik, ki je dobil vstop v umetnostno dvorano tržaške občine, kjer je prejšnji terek odprl svojo razstavo. Predložil nam je štirinajst slik v tehniški batik ter eno litografijo, eno perorisbo, en panel in kakih deset skic z ogljem. Otvoritvi razstave so prisostvovali tudi nekateri predstavniki mestne občine, kar je vsakor razveseljivo.

Ze samo število razstavljenih del je dokaz, da Bogdan Grom ni hotel presenetiti s količino, ampak je hotel pokazati predvsem kakovost. To mu je tudi uspelo. Vsak obiskovalec mo' dobiti vtis, da Grom zelo resno pojmuje slikarstvo in da je prav gotovo eden najboljših umetnikov, kar jih premoremo Slovenci v Trstu. Predvsem je treba reči, da v svojem slikanju ni narejen in da ga resno jemlje tudi v čisto tehničnem pogledu. Grom ni med tistimi umetniki, ki menijo, da je dovolj že bolj ali manj izviren domislek ali motiv in da je način, kako ju prenesejo na platno, manj važen. Vse njegove slike so izredno skrbno izdelane in četudi marsikomu ni prav jasno, kak je slikarski postopek v tehniki batik, vendar vsak že ob prvem pogledu na slike razume, da zahtevajo mnogo slikarskega znanja in dela.

O tej njegovi tehniki batik je bilo že večkrat govora in marsikdo morda še danes misli, da se je Grom odločil zanjo samo iz želje, da bi bil originalen in da bi z njo presenečal. Toda že prejšnja njegova razstava v galeriji Rossoni, še bolj pa sedanja, sta dokazali, da je batik dragoceno in močno uspešno izrazno sredstvo za umetnika, ki ga obvlada. In imamo vtis, da je postal Bogdan Grom mojster v tej slikarski tehniki. Odločil se je zanjo, ko je spoznal, da mu nudi take izrazne možnosti, ki njegovemu temperamentu in občutju najbolj odgovarjajo, in uspeh potrjuje, da je prav storil. Ze ob vstopu v galerijo obiskovalec skoro začuden obstane, ko zagleda bogate in plastične barve, ki žare s slik. Značilen za Groma je ton žgane ilovice ali od sonca ožgane trave, ki je osnovni ton predvsem tistih njegovih slik, ki prikazujejo proseške in kontovelske motive. Na ta temeljni ton je zasnoval z bogastvom drugih barv podobe, ki jih odlikuje izredna barvna ubranost. Takoj je čutili, da Grom ne slika tako, zato da bi se prikupil gledalcu. Njegove žive, prijetne in skladne barve so samo izraz umetnikovega čistega estetskega čuta, s katerim dojema lepoto pokrajine v vsej njeni popolnosti. Ta pa ne

— o —

Stoletnica rojstva Stevana Mokranjca

Pretekli mesec je minilo sto let, odkar se je rodil eden največjih srbskih glasbenih ustvarjalcev in vzgojiteljev — Stevan Stanojevič Mokranjac. Njegovo delo je pustilo globoke sledove v razvoju srbske glasbene kulture. Z zanesljivim strokovnim znanjem in z železno vztrajnostjo je vnesel v tedanje srbsko glasbeno življenje višja, evropska merila.

Mokranjac se je proslavil kot skladatelj, glasbeni vzgojitelj in organizator.

Kot skladatelj je prislunil narodni pesmi, se vanjo poglobil, občutil njeno globoko lepoto, jo povezal v skladno celoto ter jo povzdignil na visoko umetniško raven. Zato ljudska motivika njegovih sklad ni več folklor, temveč čista umetnost. To lahko opazimo zlasti pri njegovih petnajstih rukovetih, kjer je z občutkom velikega ustvarjalca in s tehničnim mojstrstvom obdelal motive srbske, makedonske, bosanske in dalmatinske narodne pesmi.

Toda Mokranjac ni bil samo velik skladatelj, temveč tudi odličen glasbeni vzgojitelj in organizator. Leta 1889 je v Beogradu ustanovil Srbsko glasbeno šolo, iz katere je izšla večina sodobnih srbskih glasbenih delavcev. Mokranjac jo je vodil celih 15 let do svoje smrti leta 1914. Dijaki so imeli v njem izvrstnega vzgojitelja.

Veliko zaslug si je Mokranjac pridobil tudi kot pevovodja. Bil je dirigent znanega Beogradskega pevskega društva. Pod njegovim umetniškim vodstvom se je zbor povzpел na evropsko raven. Gostoval je v velikih evropskih glasbenih središčih, kot so Berlin, Leipzig, Dresden, Moskva, Petrograd in Budimpešta, ter se povsod prepričljivo uveljavil.

Na pobudo Srbske akademije znanosti bo maja v Beogradu osrednja proslava stoletnice rojstva tega za jugoslovansko glasbo zelo zaslužnega moža.

more biti drugačna kot skladna in prijetna. Tako Gromu pravzaprav ni bilo treba daleč iskati motivov za slike. Kamor pogleda, mu nudi pokrajina isto podobo lepote in ubranosti ter tudi ista intimna doživeltja. Razumljivo je zato, da najdemo na Gromovih slikah skoro samo motive iz najbližje okolice njegovega bivališča, med njimi celo »Pogled iz studija«. Pravo bogas vo barv in linij je odkril n. pr. v kontovelskih hišah, zlasti še v značilnih kraških strebah in sploh v na videz enoličnih kraških vasicah, ki pa so v resnici prave simfonije barvne ubranosti za tistega, kdor ima čut za barve in čistost linij. Toni njihovih barv so različni: jutraj, različni v opoldanskem soncu ali ob zahodu sonca, različni v prvem snegu ali v vročem poletju. Grom zna najti ključ, da izrazi te osnovne poteze njihove lepote in vzbudi v gledalcu občutek pristnega doživeltja pokrajine, kot ga je imel Grom sam, ko je slikal.

S tehniko batik pa je znal dati tem občutjem in barvam izrazno moč in nazornost, ki bi ju z oljnatimi barvami ali kako drugače morda ne mogel doseči. Vsekakor lahko ponovim, da batik čisto organsko odgovarja njegovemu slikarskemu čutu.

Prepričan sem, da bi vsaka pokrajina nudila Gromu enako bogastvo motivov, kot mu jih nudijo kraške vasice nad morjem, četudi na tej pokrajini visi s posebno ljubeznijo, ker je pač njegov rojstni kraj. Da najde popoln umetniški odziv v njem tudi pokrajina v drugačnem barvnem ključu dokazuje s svojimi slikami beneških »Gondola«, »V barkovljanskem pristanšču« in »Na štajerskem trgu«. Sliko »Gondole« označuje bleđi barvni ton vode v beneškem kanalu z dolgo črto hiš, ki se zde, kot bi plavale na laguni, v nasprotju s krepkimi, plastičnimi in ostro lomljenimi črtami ter močnimi barvami kraških vasi.

Med značilnostmi Gromovega slikarstva je tudi njegov tih smisel za humor, ki poudarja iskreno vzdušje slik. Tako n. pr. vidimo na eni izmed slik dve mački, ki se v večernem mraku sprehajata po prozških strehah. Gromov smisel za humor in njegova vedrina se izražata tudi v slikah »Prvi sneg«, »Na štajerskem trgu« in posebno še v skicah (n. pr. študije ženskih nog ali cestni pometač, ki bere z meho pod pazduho časopis ob libli za smeti). Njegova bogata domišljija pa prihaja do izraza predvsem v dekorativnem panelu »Govoreče drevo«, ki se še posebno odlikuje po skladnosti in lahkotnosti kompozicije.

Tisto, kar pogrešamo na Gromovi razstavi, pa so gola kraška pokrajina, samotne gmajne v pomladanskem razkošju barv ali v svoji žareči jesenski barvitosti, predvsem pa ljudje. Grom ima oko samo za barvno bogastvo in značilne črte kraških vasi, pri čemer so mu ljudje, v kolikor jih sploh upodablja, le bolj v okras. Tisti, ki ljubimo njegovo umetnost, pa si želimo, da bi se v svojem slikanju približal tudi človeku in goli, intimni kraški pokrajini ter dal svojemu resnično globokemu umetniškemu teženju tudi humanistični značaj.

BRIN

Pisatelj Vinko Bellič je objavil v novi številki revije »Meddobje«, ki izhaja v Argentini, pet dobrih črtic s Krasa. Naslovi so »Večna luč«, »Kdo me kliče?«, »Marmolada«, »Rumeni nagelj« in »Ob neznanih kostnicah«. Spadajo med najboljše, kar je doslej napisal.

***

Skladatelj Pavle Merku pripravlja knjigo o nesrečnem Mariju Kogoju, ki je v nedeljo umrl v Ljubljani.

***

V »Ljudski pravici« je te dni nekdo predlagal, da bi popravili Turjaški grad, ki je bil med zadnjo vojno v bojih med partizani in domobranci napol porušen, je pa pomemben slovenski zgodovinski in kulturni spomenik, privlačen pa tudi v tujsko — prometnem oziru. Bil je eden najmočnejših in najlepših gradov na Slovenskem.

Razstava Bogdana Groma bo odprta do nedelje, 11. t. m. Ta dan bo žrebanje, ki se ga bodo lahko udeležili obiskovalci razstave. Izžrebani bo kot nagrado dobil eno razstavljenih del.

V Ljubljani so zborovali slovenski prevajalci. Pritoževali so se, da jim je bilo onemogočeno, udeležiti se mednarodnega kongresa prevajateljev, ki zaseda v Rimu, čeprav bi to bilo pomembno za seznanjanje tujcev s slovensko literaturo in za prevajanje slovenskih del v tuje jezike. V Rim pa so šli zastopniki srbskih prevajalcev. Pritožili so se tudi, da jim carina predrago carini knjige iz tujine, tako da carina večkrat preseže vrednost knjige. Jezi jih tudi to, da morajo plačevati tako carino samo slovenski prevajalci, prevajalci v ostali Jugoslaviji pa ne. Zato so protestirali v listih in na pristojnih mestih.

SEMAFOR

GOSPODU »VANEKU S CESTE«: II. DEL

Na nekaj mojih vstic, ki sem jih naslovil na Vas v predzadnji številki našega tednika, ste mi ponovno odgovorili, tokrat s poldugo tipkano stranjo. Da ne bi prezrl kakšne Vaše trdi ve, jih bom navedel sproti in jim sproti odgovarjal.

1. Pravite, da ste na mojo odprto pismo odgovorili, »kakor pač znate: neuko, grobo, toda jasno in naravnost, brez posebnih obzirov...«. Z neukostjo in grobstvo ste svoje pismo kar dobro označili. Jaz pa sem Vam odgovoril s »posebnimi obzirni«, ker mišlim, da bi se odnosil med ljudmi, ko bi uknili med njimi obzir, kaj kmalu izprevrglj v zakon džungle. Vrhu tega — če se hočemo Slovenci obdelovati s palicami že ob Prešernu, po čem bomo šele segli, ko bo treba obravnavati kakšno za nas manj sveto zadevo?

2. Svoj odgovor utemeljujete s tem, da je bilo ono moje pismo »neobjektivno, farizejsko pisanje v popolnem nasprotju z vselej tako jedrnatimi, pravičnimi in borbenimi uvodniki Vašega cenjenega tednika...«

Dokažite, da je bilo ono pismo res takšno. Z zmerjanjem ne dokažete prav ničesar.

3. Nadalje, iz Vašega pisma: »Odgovoril Vam je rodoljub Slovenec. Eden od onih zagrenjenih zavednih Slovencev, ki so silom prilik, v katerih se nahajamo, ostali ob strani, ker odločno obsojajo pogubno nesložnost in neodgovorno brezvestno početje takozvanih političnih predstavnikov slovenskega življenja na Tržaškem. Eden od onih redkih idealistov, ki v še tako skromni Prešernovi proslavi — pa naj jo priredi ta ali oni (da jo le priredi!) — vidi pobudo in napotilo k treznemu razmišljanju. Vidi pobudo do složnih, skupnih, nesebičnih, izvenstrankarskih iskrenih naporov, ki naj bi nas čimprej dovedli do odločnih in učinkovitih nastopov vsepovsod in vselej, kjerkoli bi šlo za slovensko narodno čast in še posebno kjerkoli bi šlo za obrambo naših, bilo narodnih, bilo gospodarskih interesov! Tako mislim jaz, Vaneč s ceste. Lepo bi bilo in koristno za vse nas, ako bi tudi Vi — javni delavec — mislili vsaj v bistvu enako kot jaz — navadni človek s ceste.«

Mislím natanko tako kakor Vi. Je lepo, ne? Koliko pa je koristno, ne vem, ko pa celo Vas s takim naporom dovajam do treznega razgovora.

4. »Hotelí ste mene, siromaka, javno osmešiti, osramotiti, ponižati«, pravite. Neki dopis človek najbolj osmeši, osramoti in poniža, če ga neprebranega vrže v koš. Tega nisem storil. Celó vdruči Vam odgovarjam, ne da bi Vas žalil, kakor to, čeprav tokrat v omiljeni obliki, delate Vi.

5. Vaš odgovor, pravite nadalje, »bi mi moral dati vsaj zadoščenje, saj se je vendar oglašil nekdo iz ljudstva, z ulice...«. Nekdo, ki ga Vi s pravim užikom obešate na veliki zvon, ne da bi sploh vedeli, koga ste pravzaprav obešili!

Motíte se, gospod Vaneč. Pa če bi Vi bili še tako bojno razpoloženi proti meni, bi imel zadoščenje, in to enostavno zato, ker je boljši ep sam, ki prizadežó reagira, od stotih mlačnežev. Koga sem obesil, pa mi res ni jasno. Doslej v svojem življenju še nikogar. Kvečjemu klobuk na obešalnih.

6. Spet iz Vašega pisma: »In vendar je bil namen mojega pisma te tija želja, vplivati na nepoznane pisca tako, da bi ta v bodoče usmeril vse svoje javno udeleževanje v pravcu vzvišenege cilja, to je: ljubezni do matične Domovine in obenem do čuta odgovornosti do slovenske raje na Tržaškem — do one, ki ne samo da »ne obvlada slovenske slovnice«, temveč se skoro že ne ume več izražati po naše.«

Ce je bil Vaš namen res tak, potem je bil vse hvale vreden. In jamčim Vam, da ste naleteli na poslušnega učenca. Le da samo Bog lahko sodi po namelih. Jaz sodim samo po napisanem.

POLIKARP

GOSPODARSTVO

SESTAVLJENA GNOJILA

Industrija umetnih gnojil nam nudi čedalje več sestavljenih gnojil (concimi complessi) in je zato potrebno, da ima naš kmetovalec vsaj nekaj pojma o teh gnojilih. Čim globlje bo njegovo znanje, tem lažje se bo obvaroval njih neprimerne in zato predrage uporabe ter se tem dobičkanosneje z njimi okoristil.

Superfosfat (perfosfato) je enovito umetno gnojilo, ker nudi zemlji, oziroma rastlini eno samo snov: fosforovo kislino. Kalijevo sol (sale potassio) je tudi enovito umetno gnojilo, ker nudi le eno snov: kalij. Enovita gnojila so tudi žveplenokisli amoniak (sol-fato ammonico), čilski soliter (nitrate soda), apneni soliter (nitrate calcio) in apneni dušik (calcio-cianamide), ker nudijo samo eno snov: dušik (azoto).

Če premešamo superfosfat in kalijevo sol, dobimo mešanico umetnih gnojil, ki vsebuje dve snovi: fosforovo kislino in kalij. Če tej zmesi primešamo še kak soliter ali žveplenokisli amoniak, bo mešanica vsebovala vse tri glavne snovi, ki jih rastlina nujno potrebuje za razvoj: fosforovo kislino, kalij in dušik. To so mešanice enovitih umetnih gnojil. Pri tem pa moramo pomniti, da ne smemo delati mešanic iz vseh enovitih umetnih gnojil in da je v tem pogledu posebno kočljivo mešanje apnenega dušika z drugimi gnojili. Zato trosimo apneni dušik navadno samega zase.

Sestavljena umetna gnojila pa niso mešanice enovitih gnojil, temveč spojine, ki jih tovarne proizvajajo s posebnimi kemičnimi postopki. Taka gnojila se proizvajajo v zrnati obliki, ki je tudi najprimernejša za trošenje tako z roko kot s strojem.

Sestavljena umetna gnojila vsebujejo snovi v različnih razmerjih: imamo nekaj odstotkov dušika, več ali manj odstotkov fosforove kisline in kalija ter druge snovi. Gnojilo je tem več vredno, čim več odstotkov gnojilnih snovi vsebuje. — Niso pa vse snovi enako drage in enako vredne. Važno je tudi vedeti, kakšno obliko ima gnojilna snov.

Najdražja snov v gnojilih je dušik, ki se vedno izpreminja in končno izgubi. V solitrih je dušik v nitrični obliki, to je v takem stanju, da ga rastlinske koreninice lahko takoj vsrkajo. Če ga ne vsrkajo, se izgubi in ne ostane v zemlji. V žveplenokislem amoniaku je dušik v amoniakalni obliki, ki ni primerna za vsrkavanje po rastlinskih koreninicah. Zato se mora amoniakalna oblika prej spremeniti v nitrično, za kar je potrebno določeno število dni. Dušik v amoniakalni obliki se pa ne izgublja in ostane v zemlji, dokler se ne spremeni v nitrično obliko: Zato je važno, da vemo, v kakšni obliki je dušik v sestavljenem gnojilu.

Glede na fosforovo kislino ni tako važno, ali se nahaja v gnojilu v vodoraztopni ali v citroraztopni obliki, ker v obeh oblikah rastlinam koristi in se v zemlji ne izgubi. O kaliju je važno, da vemo, ali je vezan na klor ali na žveplo (klorat ali sulfat), ker klor za neke rastline ni primeren.

Že iz tega sledi, da niso vsa sestavljena umetna gnojila enako priporočljiva. Zato naj jih uporabljamo predvsem strokovno izobra-

žen kmetovalec. Strokovno izobraženi pa bi morali biti vsi.

— o —

KAKO PRAVILNO PODSEJEŠ SENOŽETI IN DETELJIŠČA

Podsejal bom nekaj trave! Tako pravi kmetovalec, ko vidi, da je na senožeti in deteljišču redka rast, redka ruša. Le malokateri pa pomisli in ve, da imamo mnogo sort trave.

Nekatere so nizke, druge srednje, tretje visoke rasti. Nekatere se hitro izgubijo in trajajo največ 2 leti (laška ljuljka), druge pa so trajnice. Nekatere ne dajo v prvem letu skoraj nobenega pridelka, ker so pozne. Ena je bolj primerna za suhe, suši podvržene zemlje in lege, druga pa uspeva samo v vlažnih legah itd.

Zato bi bilo potrebno, da bi kmetovalec poznal tudi trave in njih lastnosti ter njih gospodarsko vrednost. Le tako bi mogel vedno vsejati primerno sorto trave.

Za suhe lege so primerne naslednje trave: med nizkimi angleška ljuljka (lollo inglese), med srednjimi rdeča in ovčja bilnica (festuca rubra infestuca ovina) ter med visokimi pasja trava (erba mazzolina, Dactylis glomerata). Vsejati moramo iz vsake skupine le po eno navedenih trav, ker hočemo imeti enakomerno zaraščene senožeti z nizkimi, srednjimi ali pa visokimi travami.

Za navadne, ne presuhe in ne prevlažne lege, pridejo v poštev: angleška ljuljka med nizkimi, travniška bilnica (festuca pratense) med srednjimi, mačji rep (fleolo) in francoska pahovka (altissima, avena elatior) med visokimi travami.

Poglavje zase tvori trava italijanska ali laška ljuljka (lolessa, lolium italicum). Spada k srednjevisokim travam in se izgubi po drugem letu, a jo kljub temu sejemo kot sestavni del vseh ostalih travnatih mešanic, ker hitro raste in pri začetku zaščiti ostale šibkejše rastoče sorte. Že v prvem letu daje razen tega precej tečne krme.

Sportni pregled

NOGOMET

JUGOSLAVIJA. V nedeljo je bilo na nogometnih igriščih Jugoslavije zopet vse živo. Začeli so s tekami za spomladansko prvenstvo državne nogometne lige. Nosilca lestvice sta z nedeljsko zmago postali moštvi Crv. zvezde in Partizana. Tako sta sedaj za cele 3 točke pred Radničkim, ki je tretji po vrstnem redu. Med igralci Crv. zvezde so izstopali mladi Toplak, Mitić, Rudinski ter Beara, ki je topot igral prvič v tem moštvu. Slabo se je pa izkazal bivši državni prvak Hajduk, ki je kljub odlični igri znamenitega Vukasa izgubil v Sarajevu z 1:0. Zanimivost te nedelje je, da je zagrebški Dinamo premagal v Beogradu BSK z 2:1, medtem ko je v Zagrebu zmagal beograjski Partizan z istim izidom. Ostale tekme: Vojvodina - Železničar 3:0, Velež - Radnički 3:1, Sparta - Proleter 3:0.

ITALIJA. Z zmago nad Interjem si je Fiorentina že zagotovila naslov letošnjega državnega prvaka, saj je Milan, ki ji je bil do te nedelje nekoliko nevaren, zaostal že za 8 točk. To znatno zmanjšuje zanimivost letošnjega prvenstva. Zadovoljiti se bomo morali z borbo med Milanom, Interjem, Torinom in Sampdorjo za drugo mesto in s tekmovanjem med Genovo, Triestino, Novaro in Bologno za predzadnje mesto. Ker je Triestina bila v nedeljo že devetič

Ko smo določili sorte trav, ki jih mislimo sejati, moramo gledati na količino potrebne semena. Kot naši ljudje navadno pregošto sejejo povrtnino, tako pretiravajo tudi v nasprotnem smislu, ko gre za semena krmnih trav; teh sejejo navadno premalo in prerediti.

Kot splošno navodilo naj velja naslednje: Za en ha deteljišča rabimo 35 do 40 kg detelje lucerne (erba medica), za eno njivo 12 do 14 kg, za 100 m² pa 350 do 400 gramov semena. Če sejemo trave med deteljo, moramo vsak kg detelje nadomestiti z 2 kg travnatega semena. Če pa sejemo samo travo, moramo posejati en ha zemljišča s 70 do 75 kg semena, eno njivo s 25 kg in vsakih 100 m² zemljišča s 75 dkg.

Detelje in trave sejemo pri nas marca-aprila, ali pa jeseni, in sicer septembra.

Drobir oziroma smeti izpod sena niso primerno seme, ker je v drobirju večina škodljivih plevelov in se med smetmi najde prav redko zrno žlahtne trave.

— o —

POMAGAJTE OZIMNI PŠENICI

Tudi ozimna pšenica je zaradi mraza hudo trpela. Ves mesec ni bilo dneva, ki bi bil za njeno rast količkaj ugoden. Zle posledice pa bodo komaj nastopile, in sicer pri odtajanju sedaj globoko zamrzlih plasti zemlje.

Zaradi zmrzovanja je zemlja dobila širši obseg — tako kot ravnese zmrzla voda tudi steklenico — in je zmrzal dvignila marsikatero pšenično rastlinico ter jo izruvala. Ko bo nastopila odjuga, bo zato marsikatera rastlinica ostala izven zemlje in bo ovenela ter se končno posušila. Temu odpomožemo, če pšenično njivo prevlečemo z valjarjem, brž ko se je pojavila odjuga.

Takoj za tem pa bi bilo potrebno navrhno gnojiti s solitri ali s čilskim (nitrate di soda) ali z apnenim (nitrate di calcio) solitrom. Po vsakih 100 kv. m zemljišča bi morali raztrositi 0.50 do 0.75 kg solitra. Soliter vsebuje dušik v lahko raztopljeni obliki in je kmalu po uporabi na razpolago rastlinskim koreninam. Tako se bodo mlade rastlinice opomogle, se okrepile ter premagale zle posledice mraza.

uspešna, lahko opravičeno upamo, da se bo tudi letos izmazala.

SMUCANJE

V Madonni di Campiglio so se najboljši italijanski alpski smučarji pomerili za pokal Cilpetrollo v veleslalomu. Za dobro sekundo prednosti pred známim Burrinijem se je uvrstil na prvo mesto Glueck Otto iz Moena. Znameniti Zeno Colò je pa zasedel šele 4. mesto. Pokal je dobila Moena.

V Mariboru je postal v teku na 15 km prvak Slovenije mladi Osenjak iz Raven, ki je pustil za sabo vse olimpijske tekmovalce. Med članicami pa je zasedla prvo mesto drž. prvakinja Belajeva iz Celja. V nedeljo so tekmovali še v skokih na novi 60-metrski skakalnici na Pektški gorci. S pol točke prednosti si je osvojil naslov prvaka Zidar.

Na Crnem vrhu pa je postal nov slovenski prvak v slalomu Dornik, prvakinja pa znana Zupančičeva. Lepo zmago so dosegli v Ravnah mladinci Višemske pokrajine proti mladini Slovenije. V vele slalomu so gostje zasedli prva tri mesta, v tekih na 10 km 1., 2. in 5. mesto, v skokih pa 1., 4. in 5. mesto. Kot vidimo, ima Italija mnogo boljši naraščaj kot Jugoslavija.

V Sestrieru bodo od 9. do 11. marca tekmovalja za Kandahar pokal. Te tekme bodo zelo zanimive, ker bo Sailer branil svoj sloves proti nevarnim tekmečem. Od 8. do 11. marca pa bo teden smučarskih p-letov na 130 metrov veliki skakalnici v Kulmu. Jugoslavijo bodo zastopali Zidar, Rogelj, Langus in Saksida.

(Nadaljevanje na 10. strani)

15

Za
n
a
s
e
n
a
j
m
i
s
t
eZ
v
i
t
o
r
e
p
e
cv
A
f
r
i
k
i

HIHIHI...
ZA ZDAJ JE
ŠLO SE VSE
PO SREČI...

GLEJ, GLEJ PRAVI ČAS
SVA JO ODKURILA...
STRAŽARJI SE ME-
NJAJO!

PRED VRATAMI NJUNE HIŠE STA SE
POSTAVILA DRUGA DVA ČRNCI...

TI, ZDAJ SVA PROSTA, STOPIVA
ZATISTIMA ŽENSKAMA
K REKI; BOŠ VIDEL,
ZABAVNO BO...

KO STA PRIŠLA DO
REKE...

STRAŽARJA NAMA
SLEDITAJ, KAJ
SEDATJ?

TO JE PA NE-
PRIJETNO...
IGRATI MORAVA
DALJE!

TI DVE STA MENDA NEMI ALI PA STA
JEZIKA SNEDLI, HIHI, POČEGETATI
JU BOVA MO-
RALA, ŽE
VIDIM

„ZVITOREPEC JE POTEGNIL IZ
ČULE PUŠKO... OOO, POGLEJ,
POGLEJ, PUŠKO JE PO-
GRABILA! PAZI, TO JE
NEVARNA IGRAČKA,
DAJ NAMA JO, DA JO
OČISTIVA...“

ROKE KVIŠKU, ČRNUHA!
NAMA SE MUDI, VIDVA
PA NAJU ZADRŽU-
JETA S SVOTJIM NE-
UMNIM REZGE-
TANJEM!

„PRIMORANA SVA VAJU VZE-
TI S SEBOJ, DA NAJU NE IZDA-
TA „TALE ČOLN PRIPRAVITA-
TODA BRŽ, KER!“

VSO NOČ SO VESLALI V OKRILJU
TEME, ZJUTRAJ PA SO PRISTALI V
165 SRČU NEDREHODNE DŽUNGLE.

HVALA VAMA ZA POMOČ!
ZDAJ SE PA VRNITA K
ŠEJKU IN GA LEPO
POZDRAVITA!

NAJINE
ŽENE SI
PA KAR VIDVA
RAZDELITA,
HEHE!

ŠE SE VRNEVA, NAJU DA ŠEJK
OMAR OBGLAVITI...VZEMITA NA-
JU S SEBOJ V DŽUNGLO!

NO, DOBRO, BOSTA
PA NAJINA NOSAČA...

IN TAKO SO NAŠI JUNAKI
STOPILI V TEMNI PRAGOZD, NO-
168 VIM PUSTOLOVŠ ČINAM NAPROTI...

NA TIROLSKEM GRADU

»Saj je res!« se je Marlena vnovič opogumila, le da Vaša gospa mati misli samo na stan in ugled. Ali ni sramota zapraviti posest, ki je komu zaupana? — Ta pokrajina je lepa in rodovitna. Če jo ima kdo v rokah, jo mora negovati in ji biti hvaležen za vse, kar mu nudi. Sramota je, kar počenjate«, je vedno bolj razburjeno vrelo iz nje.

»Greh je —. Sploh pa nima tako življenje nobenega smisla. Preveč se je z nami zgodilo«, je dejal tiho in z neskončno žalostjo v glasu.

Marlena je obstala kot zadeta od njegovih obupnih besed.

»Oprostite, če sem bila predrzna. Vem, nimam nikake pravice —.« Prav tiho je pristavila: »Vendar pa bi morali poskusiti.«

Šla sta molče do gradu. Ko sta stopila na grajsko dvorišče, ji je prožil roko in pohlevno izustil: »Hvala Vam. Prav imate, da

grešim. Skušal bom popraviti. Še enkrat — hvala! Nimam nikogar, ki bi mi povedal resnico.« Naglo se je obrnil, kot da se sramuje, in pustil Marleno vso osupno, a — srečno.

Naslednje jutro je navsezgodaj odpotoval v Bocen, kjer je nameraval ostati več dni. Tako je dejal Rupert. Sedaj je bila z baronico sama, njej popolnoma izročena, kot se je bala.

Baron je bil dva tedna zdoma. Vrnil se je pa tudi le za nekaj dni. Prinesel je s seboj cele kupe zapiskov in gospodarskih računov. Kot prej v stare kronike se je sedaj z isto vnemo potopil v te listine. Zdelo se je, da se za nič drugega ne meni več. Tudi Marlena ga je le redko videla.

Samo enkrat se ji je posmejal in pripomnil: »Mogoče se mi bo le posrečilo, da ne bo treba prodajati.« Marlena je ob tej novici in njegovi vnemi bila srečna. Kako je že dejal takrat? Da nima nikogar, ki bi mu povedal resnico. Kako neskončno osamljen je! Toda samoto si je sam ustvaril in ne more več iz nje. To je vedno opazila pri njegovem občevanju z zunanjim svetom. Kako se je vedno sramoval kazati svoja čustva in misli!

Pa ona sama? — Oh, tudi ona je postala vedno bolj od vseh zapuščena. Čutila je, kot da jo zidine grada stiskajo in dušijo. Vsako popoldne je morala biti pri baronici. Po prvem večtedenskem upiranju jo je prevzela brezupna brezbriznost, kot da ni več nobenega izhoda iz tega počasnega hiranja. Kot v težki bolezni

TEDENSKI KOLEDARČEK

11. marca, nedelja: 4. postna, Sofronij
 12. marca, ponedeljek: Gregorij
 13. marca, torek: Teodora, Kristina
 14. marca, sredo: Matilda, Pavlina
 15. marca, četrtek: Klemen, Ludovika
 16. marca, petek: Hilarij in Tacijan
 17. marca, sobota: Patricij

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 7. marca si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	637—639 lir
avstrijski šiling	23,50—24,50 lir
100 dinarjev	85—90 lir
100 francoskih frankov	157—160 lir
funt šterling	1630—1690 lir
nemško marko	147,50—149,50 lir
pesos	13—14 lir
švicarski frank	148—149 lir
zlat	728—731 lir
napoleon	4650—4675 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 11. marca, ob: 8.30 Domači odmevi; 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše: Mihael Jeras: »Trije veterani«; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Za naše malčke (glasbeno predavanje); 17.00 Slovenski zbori; 18.00 Čajkovski; Hrestač; 20.30 Donizetti: »Lucia di Lammermoor«, opera v 2. delj.

Ponedeljek, 12. marca, ob: 12.55 Igra kvartet iz Doline; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza: Tečaj fiziologije; 20.30 Poje vokalni kvintet Niko Stritof; 21.30 Poje vokalni duet ob spremljavi harmonike; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti; 22.15 Franek: Simfonija v D-molu.

Torek, 13. marca, ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder: Mirko Javornik: »Potni list«, komedija v 1. delj.

Sreda, 14. marca, ob: 18.30 Radijska mamica; 18.40 Operne duete pojeta tenorist Pokorni in basist Antič; 19.15 Radijska univerza: Pomenki o cmiki; 20.30 Poje vokalni tercet Metuljček; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti; 22.15 Beethoven: Simfonija št. 3.

Četrtek, 15. marca, ob: 18.00 Uroš Krek: Koncert za violino in orkester; 19.15 Sola in vzgoja; 20.30 Dve slovanski simfonični deli; 21.00 Dramatizirana zgodba: Maurice Maeterlinck: »Notranjost«; 22.15 Richard Strauss: simfonična fantazija iz opere »Žena brez senec«.

Petek, 16. marca, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza: Velike pridobitve industrijske kemije; 20.00 Poje zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Prireditve in umetnost v

Trstu; 21.30 Poje vokalni kvintet; 22.00 Postna razmišljanja; 22.15 Beethoven: Koncert za klavir in orkester.

Sobota, 17. marca, ob: 14.45 Igra naš ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela: J. Kersnik: »V zemljiški knjigi«; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Ivan Matetič-Ronjgov: Roženice.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 210: Nad 8 mesecev breja krava, katere zaradi visoke brejosti ne molzemo več, ima eno četrt vimena boli trdo in če jo molzem, prihaja iz dotičnega seska sesirjeno mleko. Iz ostalih treh pa naravno. Kako naj se ravnam!

Odgovor: Svetujemo Vam da pričnete takoj z molžo vseh štirih seskov. Na ta način se bo izpraznila obolela četrt in se boste izognili, da bi obolele zdrave tri. Istočasno pa je potrebno zdraviti obolelo četrt s penicilinom ali z drugim podobnim zdravilom, ki ga bo predpisal živinozdravnik. Slednji Vam tudi predpisal način zdravljenja.

Vprašanje št. 211: Ali je res, da rdečilo, ki si ga stavijo ženske na ustnice, pridobivajo iz neke uši?

Odgovor: Današnje barve, med temi seveda tudi rdečila, so proizvedene kemične industrije barv. Ta industrija je zelo razvita in se še vedno bolj izpopolnjuje. Ker pa je sorazmerno še zelo mlada, so si v prejšnjih časih morali z barvami drugače pomagati. Najlepše rdeče barve so pridobivali iz neke uši (končinila-uš), kateri je bila prvotna domovina Brazilija. Le samička te uši je dajala rdečo barvo, ki je bila dragocena za vse proizvajalce barvil in predmetov za lepoticenje. Z rdečilom končinila-uš so barvali tudi različne poslastice. Blagoročne dame so seveda uporabljale to rdečilo tudi za svoje lepoticenje.

Vprašanje št. 212: V vrtu imam kakih 5 let staro hruško, ki premočno raste, sadu pa še nisem videl. Gnojim jo istočasno in enako kot vrt, poleg tega jo dvakrat letno — konec marca in konec maja — zalijem z razredčeno gnojnico. Ali je mogoče da ne rodi, ker premočno raste?

Odgovor: Hruška je cepljena na kutino ali na divjaka. Če je na divjaka, začne pozneje roditi, medtem ko na kutino cepljene hruške rodijo navadno že tretje leto. Zelo verjetno pa je, da ste sam kriv, če hruška preveč raste, ker jo nepravilno negujete, oziroma ji enostransko gnojite. Najbolje gnojite vrt predvsem s hlevskim gnojem, kj je enostransko dušičnato gnojilo in enako tudi gnojnica. Dušik pa silni drevo predvsem v veje. Zato vam svetujemo, da letos hruški ne pognojite niti s hlevskim gnojem niti z gnojnico, temveč s pestjo kalijeve solj (sale potasjico) in pestjo superfosfata (perfosfata). Raztrosite gnojila pod hruško, a ne tik debela. Tako gnojenje pospešuje razvoj rodnega lesa. Rodni les se tudi razvije, če nekaj vej pripognete in jih primerno prive-

žete v bolj vodoravno lego. To storite že sedaj in za prihodnje leto lahko z gotovostjo računate na pridelek, medtem ko je sedaj prepozno in hruška ne bo rodila. Že sedaj lahko sklepate, ali bo rodila letos ali ne: če ima hruška dvojno popje, eno bolj majhno in nežno, drugo pa bolj nabreklo, potem je prvo za rast, drugo pa za sad.

ŠPORTNI PREGLED

(Nadaljevanje z 8. strani)

PLAVANJE

Mlada holandska plavalka Cockie Gastellar je v soboto zvečer za 5 desetink sekunde izboljšala svetovni rekord na 100 m v prostem slogu, katerega je pred 10 dnevi postavila avstralka Dawn Fraser, Nova prvakinja ima 18 let.

NAMIZNI TENIS

Na mednarodnem tekmovanju v Bukarešti sta se odlično postavila Jugoslovana Vogrin in Gabrič. Zasedla sta prvo mesto v igri dvojic. Poleg tega se je Vogrin uvrstil na drugo mesto med posamezniki, potem ko je izgubil z Romanom Reiter'om.

Od 2. do 11. aprila bodo v Tokiu tekme za svetovno prvenstvo. Zaenkrat so se prijavile naslednje države: Egipt, ZDA, Romunija, CSR, Portugalska, Anglija, Avstrija, Kitajska, Švedska in Japonska.

V soboto, 10. marca, ob 21. uri bo v dvorani na stadionu 1. maj

PLANINSKI PLES

Igra »Veseli tržaški kvintet« z Gorjenskega.

Vstopnice se prodajajo v Tržaški knjigarni v Trstu, ul. sv. Franciška 20, tel. 37338, od ponedeljka, 5. marca dalje. Tu se rezervirajo tudi mize.

Zaželena je temna obleka.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V soboto, 10. marca, ob 20.30 na Opčinah

J. B. Priestley

Sreča, kje si?

izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

se je čutila utrujeno in zmedeno. Prijemala jo je omotica. Ponoči so jo plašile črne sanje. Sova je čepela na njeni postelji in bolščala vanjo s srepimi baroničnimi očmi. Kljuvala je proti njej in jo s pogledi kar predirala. Vsa tresoča in potna se je zbudila.

Neke noči jo je zdrnil njen lastni krik. »Andrej«, je vpila. Trepotala je in poslušala odmev hriba. Zarila se je v blazino in hlipala: »Čemu mi ne pomagaš, Andrej? Zakaj me ne braniš?« je mrmrala.

V drugi polovici novembra se je zopet vrnil iz doline. Obraz mu je bil mrk. Komaj je spregovoril besedico, že se je zaprl v svojo sobo. Marlena, ki je ob njegovem prihodu bolj veselo zadihala, je spet zgubila vsako upanje na kako spremembo. Gotovo mu ni kaj uspelo in bo spet padel v prejšnje stanje. Ne — tako ne pojde več! Mora od tukaj proč, dokler je še iskrica življenja v njej. Andrej noče njene tolažbe, njene pomoči, to se dovolj jasno vidi. Zimskih mesecev ne bo več prenesla tu gori. Le za Mihaa ji je bilo neskončno žal. Toda, ali mu more nuditi dovolj pažnje in toplote, ko pa je sama že živčno propadla? Vedno pogosteje se ji je zdelo, da jo deček med učno uro pogleduje in ji pravi: »Saj me nič ne poslušaj, Marlena, kar ti pravim.«

Končno se je odločila, da odpove službo.

***

Zadnji dan novembra je trepetaje potrkala na vrata. »Prosim?« je vprašal baron in pogledal čez knjigo.

»Oprostite — če Vas za trenutek motim, gospod baron«, je začela z zmedenim glasom, ki je njej sami tuje zvenel, »Rada bi

Vam nekaj povedala.«

»Da — prosim. Za kaj gre?« Dvignil se je z naslanjača za pisalnikom.

»Jaz — Vas prosim, da bi — s prvim smela zapustiti službo«, je počasi stavkovala.

»Kaj?« je odvrnil po trenutkih molka, kot da ni doumel smisla njenih besed. »Vi nas hočete zapustiti?« Pri tem jo je pogledal ves prestrašen in obupan. »Ne, ne...« — je vzkljknil.

Nikdar bi si Marlena ne bila mislila, da bo njena odpoved naredila tak vtis. Sklenila je bila, da mu navede za vzrok odpovedi pikanje in mučenje njegove matere. Sedaj se je pa tudi njej zataknila beseda. »Da — rada bi šla proč od tuc, je še spravila iz sebe.

Njegov obraz se je spet zaprl, kot da si je nadel krinko, postal je mračen.

»Naravno — razumem Vas in Vam ne morem braniti.« Stopil je od mize k oknu. Tam je obstal s hrbotom proti njej, z roko oprto ob steno, z drugo si je pa tiščal čelo.

Marlena se ni ganila. V srečo jo je zbadalo. To je torej konec — nobene besede, nikakega vprašanja. Nekaj minut je tiščala vsa sobo ledena tišina.

Nenadoma se je on rezko obrnil: »Še ste tukaj? — Čemu ne greste? Zaradi mene lahko hišo to minuto zapustite. Pojdite torej!«

Marlena se je zdrznila, kot da je dobila udarec z bičem.

(Nadaljevanje)